

ქრონოტოპული სტრუქტურის თავისებურებანი ვირჯინია ვულფის რომანში
„შუქურისკენ“

ანა წერეთელი

აკაკი წერეთლის სახელმწიფო უნივერსიტეტი

Ana.tsereteli1@atsu.edu.ge

<https://doi.org/10.52340/lac.2022.829>

დროისა და სივრცის პოეტოლოგიური კატეგორიების გააზრება ვირჯინია ვულფის პროზაში, ფაქტობრივად, მთავარი ამოცანაა მთელი მისი პოეტიკის შესწავლისას. ამ თვალსაზრისით განსაკურებულ ყურადღებას იქცევს რომანი *შუქურისკენ* (1927), სადაც დროის ფილოსოფიური და ფსიქოლოგიური გააზრება ერთ-ერთი ცენტრალური თემაა. ამასთანავე, დრო, როგორც თხრობის საშუალება, ამ რომანის პოეტიკის ორგანულ ნაწილსაც წარმოადგენს და მნიშვნელოვნად განსაზღვრავს მისი მხატვრული სტრუქტურის სპეციფიკას.

ქრონოტოპს ვულფის პროზაში ერთგვარი „მარგანიზებული ცენტრის“ ფუნქცია აქვს, რომელიც რომანის სიუჟეტურ სტრუქტურას გარკვეულ წესრიგს უქვემდებარებს და, როგორც დროისა და სივრცის მატერიალიზაციის უმთავრესი საშუალება, მოვლენათა რეპრეზენტაციის ცენტრად გვევლინება. აქვე უნდა აღინიშნოს ისიც, რომ ვულფის პროზაში ქრონოტოპი ფუნქციონირებს როგორც მცირე ტექსტუალური ერთეულების სახით, ასევე სამყაროს ყოვლისმომცველი მოდელის დონეზეც.

ვულფის მიზანი მკითხველში სუბიექტური და გრძნობადი შთაბეჭდილებების აღძვრა უფრო იყო, ვიდრე ობიექტური და აბსოლუტური რეალობის წარმოჩენა. ის ცდილობდა, გარეგანი რეალობის ზედაპირის ქვეშ შეღწევით ეჩვენებინა შინაგანი ცხოვრების მთელი სირთულე, არა ობიექტური, არამედ პერსონაჟების მიერ განცდილი სინამდვილე. იგი მათ შინაგან რეალობას გარეგან რეალობასთან მიმართებაში გვიხატავს, რითაც ცდილობს მთელი სისრულით გამოსახოს ცხოვრება. ფაქტობრივად, ვულფის მხატვრული მეთოდის არსი ამ ორ - შინაგან და გარეგან - რეალობას შორის ფოკუსის გამუდმებულ მონაცვლეობაში მდგომარეობს. იმისთვის, რომ ვულფის რომანის სიღრმეს ჩავწვდეთ, როგორც ქრისტოფერ ჰერბერტი აღნიშნავს, მკითხველმა უნდა გაიგოს მისი „სრული ისტორიული მატრიქსი“ (“full historical matrix”) [ჰერბერტი 2001: 198].

ქრონოტოპი ვირჯინია ვულფის რომანის პოეტიკაში არის „აქ და ახლა“, ერთ წამში მთლიანად აღქმული სამყარო, რომელიც პრინციპულად განსხვავდება რეალისტური აღქმისგან. დროის გაუქმებისა და სივრცობრიობისკენ სწრაფვის მიზანია, რომანში მოქმედება

აღქმული იქნას ერთბაშად. სიუჟეტი ან მხატვრული სახე წრფივად კი არ ვითარდება, არამედ თითქოს იშლება, იხსნება ან წრიულად ბრუნავს, რაც წარმოქმნის ნაწარმოების სივრცულ ფორმას. თემატურად დროის პრობლემა ვლინდება პერსონაჟების ფიქრებსა და მსჯელობაში, მათ განსჯა-რეფლექსიებში დროის ბუნების შესახებ, ვულფი კი დროს შეგნებულად იყენებს, როგორც თხრობის საშუალებას, რაც რომანის სტრუქტურაში იწვევს თხრობის სწორხაზოვნების რღვევას, სივრცეში გადაადგილებისათვის ტემპორალური მნიშვნელობის მინიჭებას და დროის სივრცედ აღქმას [გელაშვილი 2005: 67].

დრო და სივრცე - ტექსტუალური ელემენტები, რომლებიც ხშირად მეორეხარისხოვნად იყო მიჩნეული ტექსტის ინტერპრეტაციისას - უმნიშვნელოვანეს როლს თამაშობენ ვირჯინია ვულფის რომანების თხრობის სტრუქტურის ჩამოყალიბებაში. მის მხატვრულ პროზაში პერსონაჟების ბუნება და მათ შორის ურთიერთობები ჩაქსოვილია კომპლექსურ ქრონოტოპულ კონსტრუქციებსა და კონფიგურაციებში.

ვულფის რომანის *“შუქურისკენ”* ქრონოტოპული სტრუქტურის გასაგებად აუცილებელია დროისა და სივრცის კონცეპტუალური და კონტექსტუალური მეტაფორების შესწავლა.

ვულფის სტილისტიკას რომანში *შუქურისკენ* ახასიათებს ექსპერიმენტული და მოდერნისტული თხრობის ელემენტები. პერსონაჟების ცნობიერების ორიგინალური ბუნების გამოსახატავად მწერალი იყენებს ნაირგვაროვან ენობრივ საშუალებებს. ლის აზრით, მწერალი მიზანმიმართულად იყენებს ემოციური ხასიათის ლექსიკას, სტილურ ხერხებს, რაც შესაძლებლობას აძლევს მას გამოხატოს ადამიანის ფარული და ფაქიზი გრძნობები [ლი 1977: 123].

რომანში გვხვდება უამრავი კონცეპტუალური მეტაფორა, რომელიც გადაწყვეტ ფუნქციას ასრულებს და მკითხველს საშუალებას აძლევს, რომანის სტრუქტურაში ჩაწვდეს ისეთი აბსტრაქტული ცნებების მნიშვნელობას, როგორცაა სიცოცხლე და სიკვდილი, ბედნიერება და სევდა, დრო და სივრცე, რაც პერსონაჟების თანმდევია. რომანში ყველაზე დიდი ყურდღება ეთმობა დროის და სივრცის მოდერნისტულ გაგებას, რაც კიდევ უფრო განავრცობს კონცეპტუალურ მეტაფორას და მის ხელახალ ფორმულირებას იწვევს.

დროისა და სივრცის კონცეპტუალური მეტაფორები: ცხოვრება, დრო, ხელოვნება, რაც ერთ წრეზე ტრიალებს და ქმნის მარადიული წრებრუნვის შეგრძნებას. რომანის სამივე ნაწილის ძირითად, ფუნდამენტურ საფუძველს წარმოადგენს კონკრეტული სემიოტიკური ბირთვი. მთელ რომანში მოქმედების პროცესი გავს სიმბოლურ მეტაფორულ მოგზაურობას ადამიანის ცხოვრებასა და გონებაში. პირველ ნაწილში „ფანჯარა“ ვულფი აღწერს ყოველდღიურ ოჯახურ ცხოვრებას. მეორე ნაწილში „დრო გადის“ საუბარია დროის დენადობისა და ადამიანის ცხოვრებაზე მისი ზეგავლენის შესახებ. ბოლო ნაწილი „შუქურისკენ“ ცხოვრებაში ხელოვნების დანიშნულების თემას ეძღვნება. რომანში პერსონაჟები მიუყვებიან ცხოვრების გზას, რასაც დასაწყისიც აქვს და დასასრულიც ისევე, როგორც მოგზაურობას. ისინი მიილტვიან იმ ერთადერთი მიზნისკენ, რომელსაც შუქურა ქვია. რომანის ყველაზე მნიშვნელოვანი კონცეპტუალური მეტაფორა შეიძლება ასე ჩამოყალიბდეს: ცხოვრება არის მოგზაურობა, დრო არის მოგზაურობა, ხელოვნება არის

მოგზაურობა. მოგზაურობას აქვს ტემპორალური ეტაპები: წარსული პერიოდი, ანუ გამგზავრება, აწმყო მდგომარეობა, ანუ მოვლენების თუ ხდომილებების ერთობლიობა, მომავლის პერსპექტივა, ანუ უკან დაბრუნების გადაწყვეტილება. ყოველი მოგზაურობა დინამიური პროცესია, რადგანაც მოითხოვს დროს, შეიძლება მთელ ცხოვრებასაც, მუდმივ მოძრაობას ერთი ადგილიდან მეორისაკენ. ამავე დროს, ყოველი მოგზაურობა სოციალური მოვლენაცაა, რადგან მოგზაურობისას ვხვდებით სხვადასხვა ადამიანს, რაც ახალი ურთიერთობების, გამოცდილებების და კონტაქტების დასაწყისია. ახალი გამოწვევების დაძლევა ვახერხებთ მარტო ან ვინმეს დახმარებით [ლაკოფი 1987: 308].

რომანში პერსონაჟები გვანან მოგზაურებს, გააჩნიათ მიზნები, დანიშნულების ადგილი და სხვადასხვა მეთოდები მიზნის მისაღწევად. მათი მოგზაურობა მოიცავს ფიზიკურ და მეტაფიზიკურ რეალობას, ვინაიდან აწყდებიან დაბრკოლებებს რეალურ ცხოვრებაში (ომის სასტიკი შედეგი და რთული ადამიანური ურთიერთობები) და გონებაში (განსხვავება სხვადასხვა ადამიანის ბუნებას შორის). მაგალითად, რომანში მისის რემზი გამუდმებით ეძებს თავის დაკარგულ „მე“-ს და მოგზაურობს საკუთარ ცხოვრებისეულ გამოცდილებაში, რაც სულიერი ზრდის შესაძლებლობას აძლევს. რომანის მთავარი მოქმედი გმირი ცდილობს იპოვოს ოქროს შუალედი მის სოციალურ ყოფასა და შინაგან სურვილს შორის, მოძებნოს და ახლო ურთიერთობები ქონდეს გულწრფელ ადამიანებთან. მისის რემზი მისი პრაქტიკული და რაციონალური ქმრის სრული ანტიპოდი; იგი ინდივიდუალური იზოლაციის შეზღუდვით ახერხებს ქმარზე, შვილებზე და მეგობრებზე ზრუნვას. სიმბოლურად მისის რემზია რომანის ნამდვილი შუქურა, რომელიც ასხივებს სითბოს და ნათელს. მისი სიკვდილის შემდეგაც სულიერი ძალა და შუქი ეფინება ოჯახის წევრებს.

მეორე კონცეპტუალური მეტაფორა, რომელიც აერთიანებს რომანის სამივე ნაწილს, სიტყვიერად შეიძლება შემდეგნაირად გამოვხატოთ: დრო არის მოგზაურობა. პერსონაჟები ფიზიკურად რჩებიან ერთი დროის და სივრცის ფარგლებში, მათი ქვეცნობიერი კი თავისუფლად მოძრაობს დროში. პერსონაჟების გონებაში ყველაფერი მიმდინარეობს აწმყო დროში, რაც უსასრულოდ ფართოვდება, ან ერთ მომენტში იკუმშება. უწესრიგო და ქაოტური შინაგანი/სუბიექტური დრო უპირატესობას ანიჭებს ნამდვილ/ფიზიკურ გარეგან დროს, ვინაიდან ეს უკანასკნელი აჩვენებს სუბიექტური გამოცდილებების რელატივიზმს. ამ ყველაფერს ვულფი აღწევს ცნობიერების ნაკადის ტექნიკით, გადადის ერთი პერსონაჟიდან მეორეზე და მკითხველს აძლევს შესაძლებლობას პერსონაჟების გონებაში იმოგზაუროს. ვულფი ამბის თხრობის მომენტში ერთი პერსონაჟის ქვეცნობიერიდან გადადის მეორე პერსონაჟის შინაგან სამყაროში ყოველგვარი გარდამავალი ფრაზისა თუ შესავლის გარეშე. ასე რომ, თუ ადამიანის ცნობიერება გადალახავს პიროვნების გონების ზღვარს, მაშინ რომანის მთელ ტემპორალურ გარემოს გავაიგივებთ მეტაფორულ მოგზაურობასთან წარსულიდან მომავალში. რომანში ასახულია ჩვეულებრივი ადამიანების მოგზაურობა დროის ნაკადში და მოიცავს ცხოვრების ყოველ ეტაპს: ბავშვობას, ახალგაზრდობას, ზრდასრულობას/მოწიფულობას, სიბერესა და სიკვდილს. ამ პერსპექტივით თუ ვიმსჯელებთ, რომანში დრო თანამონაწილეობს ადამიანების განვითარებასა და

ცხოვრებისეულ ცვლილებებში, ახალ ფორმას ძენს მათ გადაწყვეტილებებს და ზემოქმედებს როგორც გარეგან, ასევე შინაგან ცვლილებებზე.

რომანის მესამე მეტაფორაა ხელოვნება, რომელიც შეიძლება გავიგოთ, როგორც მეტაფორული მოგზაურობა. მესამე ნაწილში „შუქურა“ მწერალი პერსონაჟების ყოველდღიურ ცხოვრებას ფრაგმენტული სახით აღწერს. მათი გონება იღებს უმნიშვნელო და წამიერი/მომენტალური შთაბეჭდილებების ნაკადს. მკითხველის მთავარი ამოცანაც სწორედ მათი ფსიქოლოგიური ანალიზია. ხელოვნება უმნიშვნელოვანეს როლს ასრულებს პერსონაჟების ცხოვრებაში. როგორც ჯ. ბრიგსი აღნიშნავს, რომანის ცენტრში დგას მხატვარი ლილი ბრისკო, ხოლო მისი პორტრეტი საბოლოოდ აჯამებს რომანს. ლილი დარწმუნებულია, რომ ხელოვნება პირდაპირ კავშირშია ადამიანის ცნობიერებასთან და მწერალს საშუალებას აძლევს, გამოიკვლიოს პერსონაჟების ცვალებადი შინაგანი სამყარო [ბრიგსი 2006: 103].

ლილი ნახატის დასრულებას ათ წელს ანდომებს. აქაც დასტურდება, რომ ხელოვნება გრძელი მოგზაურობაა წარმოსახვაში, რომელიც ყურადღებას ამახვილებს ყოველდღიური დეტალების მიღმა არსებულ ფსიქიკაზე. ლილის ნახატი ადასტურებს, რომ არაფერია იმაზე დიდი ბედნიერება ადამიანისთვის, ვიდრე წამიერი განსხივოსნება და მიხედვით, რომ სასწაული მოხდა. ვულფი ლილის პერსონაჟით გვაჩვენებს, იმისთვის რომ იყო ხელოვანი, უნდა იცხოვრო, შეიგრძნო და შემდეგ გამოხატო, გააცნობიერო ყველაფერი, რაც ხდება ყოველდღიურ ცხოვრებაში და რასაც ხშირად ადამიანები არ ამჩნევენ. ძველბერძნული ლეგენდის მიხედვით, ასეთი გრძნობა განასახიერებს ღვთაებრივი სულის ყველაზე წმინდა თავისუფლების მომენტს, რაც წარმოდგენილია ყოველ ადამიანში. როდესაც ხელოვანი ქმნის ესთეტიკურ ხატს, როგორც გონების ემოციური მდგომარეობის განსხეულებას, ქმნილება მისთვის ძვირფასი ხდება. ამიტომაც, რომანის ბოლოს ლილი ბრისკო ასრულებს მის ქმნილებას და ეზიარება ბედნიერებას, რასაც მასში ნახატი იწვევს.

მოდერნისტული თხრობის სტრუქტურა, როგორც მოვლენების ერთობლივი სემიოტიკური რეპრეზენტაცია, სივრცითი და დროითი ელემენტების გამოსახატად ინოვაციურ კონსტრუქციებს იყენებს, რაც ეხმარება მკითხველს ტექსტის გაგებაში. რომანის სტრუქტურის სპეციფიკა გვეხმარება ტექსტის შინაარსის გაგებაში. მთელ რომანს საფუძვლად უდევს ტემპორალური პერსპექტივა. პერსონაჟების დამაჯერებელი პორტრეტის შესაქმნელად ვულფი წარმატებით იყენებს ცნობიერების ნაკადის ტექნიკას, არა სიუჟეტის სწორხაზოვან განვითარებას, არამედ შინაგან მონოლოგს, რომელიც დამაჯერებლად განსაზღვრავს პერსონაჟებს ქრონოლოგიური დროითი სტრუქტურის გარეშე, გამოსახავს მათ ფიქციურ ანარეკლს. როგორც ლი აღნიშნავს, “clearly Virginia Woolf inherits something of the Romantic idea of the potency of the imagination, working at a depth below the conscious mind. But she can find no other way to express the truth of life and character than through natural images and physical perceptions” [ლი 1977: 28]. („ვირჯინია ვულფმა იმემკვიდრა რომანტიკული იდეა წარმოსახვის ძალის შესახებ, რომელიც ცნობიერი გონების ქვემოთ, სიღრმეში მუშაობს. მაგრამ ცხოვრების

და ხასიათის ჭეშმარიტების გამოსახატად მან ვერ აღმოაჩინა სხვა საშუალება ბუნებრივი სახეებისა და ფიზიკური პერცეფციების გარდა“¹).

რომანის ლიტერატურული კონტექსტის ანალიზი გვჩვენებს ტექსტის თემატური და სტილური თავისებურებების წვდომაში. გასათვალისწინებელია ის ფაქტიც, რომ რომანი დაიწერა და გამოქვეყნდა ე. წ. მაღალი მოდერნიზმის პერიოდში, როდესაც ხელოვნებასა და კულტურაში სხვადასხვაგვარი ფორმები ყალიბდება, ხოლო სწრაფი ინტელექტუალური პროგრესი და ექსპერიმენტები ხელოვნებაში უდიდეს ზეგავლენას ახდენს რომანზე. ვულფი ხაზგასმით აღნიშნავს საბუნებისმეტყველო და ფსიქოლოგიური მეცნიერების განვითარების ზეგავლენას რომანის სტრუქტურის ახლებურ გააზრებაზე.

რომანი *შუქურისკენ* ფოკუსირებულია რეალობის სუბიექტურ აღქმაზე და დროის ახლებურ გაგებაზე. რომანი სტრუქტურული თვალსაზრისით სამ ნაწილად იყოფა. რომანის პირველი ნაწილი „ფანჯარა“ მოიცავს ცხრამეტ თავს, მეორე ნაწილი „დრო გადის“ - ათ თავს, მესამე ნაწილში „შუქურა“ კი თოთხმეტი თავია გაერთიანებული. ყოველი ნაწილი იშლება სხვადასხვა მთხრობელის ცნობიერების ნაკადში და მოიცავს დროის სხვადასხვა პერიოდს.

რომანის პირველ ნაწილში „ფანჯარა“ აღწერილია რემზების ოჯახის რთული ცხოვრებისეული გამოწვევები. ამ ნაწილში გადმოცემულია მისის რემზის ცნობიერების ნაკადი, თუმცა დაკვირვებული მკითხველი აცნობიერებს, რომ მიმდინარე ამბები ნაჩვენებია არა მისის რემზის, არამედ თავად ავტორის პოზიციიდან. პერსონაჟების აღწერისას ვულფი მწირ ინფორმაციას გვაწვდის, თითქოს იგი ენდობა მკითხველის ინტელექტუალურ პოტენციალს ჩაწვდეს რეალური მოვლენების თანმიმდევრობას. დროის დინება აისახება კონკრეტულ ადამიანებზე - რაციონლურ და მშვიდ მისტერ რემზიზე და მის მგრძნობიარე, ემოციურ და რომანტიკულ ცოლზე. პირველი ნაწილში აღწერილი მოვლენები მიმდინარეობს ყველაზე მცირე დროის მონაკვეთში - ერთ დღეში, თუმცა ამავე დროს ვიგებთ ყველაზე მნიშვნელოვან ინფორმაციას მთავარი პერსონაჟების შესახებ. ფიქრების და გრძნობების დეტალური აღწერა მკითხველს გაუცნობიერებლად ამოძრავებს პერსონაჟის დროის სხვადასხვა ასპექტში.

მისტერ რემზი, თანამედროვე ადამიანის ტიპური განსახიერება, დროის დინებას ორმაგი კუთხით აღიქვამს. ერთი მხრივ, იგი უარყოფს წარსულს, რადგან მნიშვნელოვან გავლენას ვეღარ ახდენს აწმყო ცხოვრების არსზე, მეორე მხრივ კი, პერსონაჟი ცდილობს გადაფაროს თავისი დაბნეულობა და იმედგაცრუება, რაც გამოიწვია აწმყო მდგომარეობამ და კონცენტრირებულია წარსულის მოგონებებზე.

რომანის მეორე ნაწილში ყველაზე დიდი ყურადღება ეთმობა იმ ტემპორალურ და სივრცით ფაქტორებს, რომლებიც ზეგავლენას ახდენენ პერსონაჟების ცხოვრებაზე. აქ ვულფი წინა პლანზე წამოწევს დროის ცვალებადობასა და მსწრაფლწარმავლობას, იმპრესიონისტული ენითა და ზუსტი აღწერებით გადმოგვცემს იმ პერსონაჟთა ბედს, რომლებიც პირველ ნაწილში გაგვაცნო. მკითხველი იგებს, რომ მისტერ რემზის ერთ-ერთი შვილი, პრუ, დაქორწინდა, მაგრამ შვილის გაჩენის შემდეგ გარდაიცვალა. მეორე შვილი,

¹ თარგმანი ჩვენია - ა. წ.

ენდრიუ, ომში მოკლეს. ასევე, რომანის მეორე ნაწილში „დრო გადის“ ძირითადად ყურადღება გამახვილებულია ადამიანის აბსურდულ და ფრაგმენტულ ყოფაზე. პერსონაჟების ცხოვრება დახატულია ფაქიზი ნიუანსებით, მხოლოდ სახლი და შუქურა რჩება უცვლელი, როგორც იმედის და მოგონებების სიმბოლო. პირველ ნაწილში საგრძნობლად შეკუმშული მოვლენები დროის მსვლელობასთან ერთად მძაფრდება და მეორე ნაწილში უკვე რეალურ სახეს იძენს.

რომანის მესამე ნაწილში დრო იბრუნებს მედიატორის ფუნქციას და მოვლენებს სხვადასხვა პერსონაჟის პოზიციიდან აღვიქვამთ რომანის პირველი ნაწილის ნარატიული პერსპექტივის მსგავსად. მაგალითად, ერთ-ერთი პერსონაჟი ლილი ბრისკო განიცდის იგივე შიშის გრძნობას, რომ ხალხი ვერ შეაფასებს მის ნახატს და სხვენში დამალავს მათ. ლილისთვის მისი ნახატები ყველანაირი სულიერი პრობლემის გადაჭრის საშუალებაა. თავისი ნახატებით მას სურს წარმოაჩინოს რეალურ ცხოვრებაში ჯერ კიდევ შემორჩენილი სილამაზე და სიცოცხლის საზრისი, რითაც იგი ცდილობს, დააბრკოლოს დროის გამანადგურებელი დენადობა.

რომანის ბოლოს ლილი ახერხებს, თავი დააღწიოს შიშს, ეჭვს და იპოვოს არსებობის საზრისი. საბოლოოდ, იგი ხორცს ასხამს თავის მხატვრულ ჩანაფიქრს. ის აცნობიერებს ადამიანის ეგზისტენციის მრავალგანზომილებიან ბუნებას და მისი ნახატიც იმ სარკედ გვევლინება, სადაც ცხოვრების ფრაგმენტები აირეკლება და მთელი ცხოვრების მოზაიკად გარდაისახება. რომანის ბოლო ნაწყვეტი გამოხატავს ლილის გრძნობებს მას შემდეგ, რაც იგი ნახატზე მუშაობას დაასრულებს. მკითხველის ყურადღება ფოკუსირებულია ხატვის პროცესის ბოლო ეტაპზე ან, უფრო ზუსტად, მისი ამ ხანგრძლივი ძალისხმევის ნაყოფზე. ლილის ნახატი, ისევე როგორც ბოლო მოგზაურობა შუქურისკენ, სიცოცხლის მაღალ ღირებულებას გამოხატავს. თითქოს რაღაც მნიშვნელოვანი საბოლოოდ დასრულდა, თუმცა, რომ შევაჯამოთ სათქმელი, ლილის სურათი თავად ლილის ცხოვრების ალუზიაა, მთელი ცხოვრება შედარებულია ნახატთან, რომლის გაუმჯობესებაც შესაძლებელია კაცობრიობის ერთიანი ძალისხმევით და არავინ იცის, თუ როგორი იქნება ლილის ნახატის საბოლოო ვერსია.

რომანს რამდენიმე ფინალი აქვს, რომელიც ერთი და იმავე მოვლენის კონტრაპუნქტულ გამეორებას გვთავაზობს, რასაც გარკვეული სიმბოლური დატვირთვა აქვს. რომანის პირველ ნაწილში შუქურისკენ მოგზაურობა ვერ შედგა, ხოლო მესამე ნაწილში მისტერ რემზი თავისი შვილებით საბოლოოდ აღწევს შუქურას. რომანში ასევე ორჯერ მეორდება ლილი ბრისკოს ნახატი. რომანის ბოლო ეპიზოდში სურათზე მისის რემზია გამოსახული შვილთან ერთად (მინიშნება ღვთისმშობელსა და ყრმაზე) იმ მდგომარეობაში, რომელზეც რომანის პირველ ნაწილში გამახვილდა ყურადღება. მისის რემზი ათი წლის შემდეგ დაბრუნდა ნახატის სახით და ეს იყო ლილის საბოლოო ხილვა. ეს ყველაფერი მონტაჟის ხერხით მიიღწევა. როცა მისტერ რემზი თავისი შვილებით შუქურას აღწევს, ლილი ასრულებს ნახატს და დარწმუნებულია, რომ ნახატი შედგა. მართალია, რომანში მწერალი დამაჯერებლად გვიჩვენებს დროის გამანადგურებელ ძალას, მაგრამ ამავე დროს ეს არ

ამცირებს უამრავ სხვადასხვა სიტუაციაში წარმატებული ქმედებების შედეგად შექმნილი პოზიტიური გამოცდილების მნიშვნელობას.

ლილის ფიქრებში თავს იყრის რომანის სამი თემატური ცენტრი: რემზების ოჯახური ცხოვრება, მისტიური სიმბოლური პლანი, რომელიც პერსონაჟთა რეალურ ფიგურებს სცილდება და ლილის მცდელობა დაეუფლოს როგორც სიმბოლოს, ასევე რეალობას. ერთი მხრივ, ის უბრალოდ ხედავს, თუ როგორ ატარებს დროს ოჯახი ერთად: ბავშვები თამაშობენ, მათი მშობლები კი მათ უცქერენ და საუბრობენ. მეორე მხრივ, ოჯახის ამ სურათხატში ლილისთვის მისტერ და მისის რემზები ცოლ-ქმრისა და დედ-მამის სიმბოლური ფიგურებია. ლილის უნდა სწორედ ოჯახის ეს სიმბოლო დახატოს, სადაც ნაკლები ყურადღება მიექცევა რეალურ ადამიანებს, რომელთაგანაც ოჯახი შედგება. როგორც მართებულად აღნიშნავს ლი, შუქურისკენ მგზავრობის კულმინაციაც და ლილის მიერ ნახატის დასრულებაც უწესრიგობაზე წესრიგის და სიკვდილზე სიცოცხლის გამარჯვებას მოასწავებს [ლი 1977: 85].

ამრიგად, სრულიად ვეთანხმებით ლის, რომელიც ამტკიცებს, რომ „ფანჯრასა“ და „შუქურაში“ დრო გადმოცემულია მხოლოდ სხვადასხვა პერსონაჟის ცნობიერების საშუალებით და მომენტები ზოგჯერ მთელი გვერდების მანძილზე გრძელდება („იწელება“), მკითხველი კი მრავალი სხვადასხვა რეალობის სუბიექტურ გამოცდილებაში მოგზაურობს. „ფანჯარაში“ მოქმედება მხოლოდ ერთ ნაშუადღევს მიმდინარეობს, რომელიც განიცდობა ვულფის მეთოდის საშუალებით; „შუქურა“ თითქოს უშუალოდ უკავშირდება პირველ ნაწილს მიუხედავად იმისა, რომ მათ შორის შუალედი მთელი ათი წელია; მეორე ნაწილში „დრო გადის“ ათი წელი აღწერილია ფრაგმენტულად, ბევრია დაუზუსტებელი ინფორმაცია, რემზების ოჯახის ცხოვრების ეპიზოდები მოძრავი მატარებლის ფანჯრიდან თვალმოკრული სცენებივით გაიელვებს. ეს ცვალებადი ტემპორალური რიტმი არასტაბილურობის იმ განცდასაც გამოხატავს, რომელიც პერსონაჟებს დაუფლებია და იმ რეალობის მსწრაფლწარმავალ ბუნებასაც გადმოცემს, რომელიც მხოლოდ გონებაში არსებობს როგორც რეალობის სხვადასხვაგვარი სუბიექტური გამოცდილებების ჯამი.

ლიტერატურა:

1. ბრიგსი 2006 - Briggs, J. (2006). *Reading Virginia Woolf*. Edinburg: Edinburg University Press.
2. გელაშვილი, მ. (2005): *დროის პრობლემა მოდერნისტულ ლიტერატურაში*. გამომცემლობა „ზეკარი. თბილისი.
3. ლაკოფი 1987 – Lakoff, G. (1987). *Introduction to Theoretical Linguistics*. London: Cambridge University Press.
4. ლი 1977 – Lee, H. (1977). *The Novels of Virginia Woolf*. London: Methuen & CO.
5. ჰერბერტი 2001 – Herbert, C. (2001). “Mrs. Dalloway, the Dictator and the Relativity Paradox”. *Novel: A Forum on Fiction*, No. 1.

Anna Tsereteli

Peculiarities of Chronotopic Structure in V. Woolf's Novel "Towards the Lighthouse"

Abstract

Time and space – textual elements which were regarded as the secondary elements in the interpretation of the text, play a key role in shaping the narrative structure of Virginia Woolf's novels. In her fictional prose the nature of characters and relationships are weaving in the complex chronotopic constructions and configurations. To understand the complex chronotopic configurations of the novel *To the Lighthouse*, it is essential to study conceptual and contextual metaphors of time and space. In the novel Woolf creates many conceptual metaphors which employ the functions to evoke a reader to realize the abstract notions as life and death, happiness and sadness, time and space. The central concern of the novel deals with complex interrelation between time and space. The modernist concept of time expands conceptual metaphors and causes its recurring formulation.